

PRZY- GOTO- WANIA DO WE- SELA

GRA MIEJSKA

CO TO JEST GRA MIEJSKA?

Gra miejska to zespołowa zabawa rozgrywająca się w terenie. Pozwala na ona na odkrywanie fragmentu miasta albo innego miejsca, nawet jeśli uczestnikom wydaje się, że dobrze go znają. Oparta jest o kartę pracy z poleceniami i zadaniami do samodzielnego wykonania. Liczy się spostrzegawczość, uważność, spryt i pomysłowość, a niekiedy również szybkość rozwiązywania zagadek. Niektóre z nich mogą być trudne do wykonania, inne będą wymagały współpracy drużynowej.

W grę miejską można grać przez cały rok – trzeba jednak sprawdzić, czy wszystkie uwzględnione w niej miejsca dostępne są danego dnia. Warto przeznaczyć na nią kilka godzin.

Najważniejsza jest dobra zabawa!

Wyobraźcie sobie, że wesele Jadwigi Mikołajczykówny i Lucjana Rydla nigdy się nie odbyło. A Stanisław Wyspiański nigdy nie napisał dramatu *Wesele*. Co by się wówczas stało?

Lucjan Rydel nie stałby się wówczas najbardziej znanym panem młodym w historii Polski. Wyspiański nie uzyskałby zapewne tak dużej popularności jako artysta ani nie wpłynąłby tak mocno na sztukę, literaturę, dramat i teatr. Andrzej Wajda nie nakręciłby ekranizacji *Wesele*, więc nie wiadomo, czy w ostatecznym rozrachunku dostałby Oscara za całokształt pracy. Nikt nie wieszałby reprodukcji zaspanej Helenki w klasach lekcyjnych. Nie używalibyśmy w rozmowach fraz z dramatu Wyspiańskiego: „Co tam, panie, w polityce?”, „Miałeś, chamie, złoty róg...”.

Gdyby nie wesele Mikołajczykówny i Rydla, wszystko potoczyłoby się zupełnie inaczej!

CZY PODEJMIECIE WYZWANIE I POMOŻECIE BIEGOWI HISTORII?

118 lat po ślubie Mikołajczykówny i Rydla zapraszamy na grę miejską **PRZYGOTOWANIA DO WESELA**. Uczestnicy gry będą przemierzać przestrzeń Krakowa tropem przygotowań do wydarzenia i pomagać w pokonywaniu różnych przeszkód, jakie piętrzą się przed weselnikami.

Cena 20 zł.

TEATR MIEJSKI W KRAKOWIE.

Nr sez. 2.

Nr. porz. 2.283.

W Niedzielę dnia 25 Sierpnia 1901 roku
po raz dwudziesty drugi:

WESELE

Dramat w 3 aktach wierszem Stanisława Wyspiańskiego.

OSOBY:

Gospodarz	PP. Sobiesław.	Aniela	PP. Justkowiczówna.
Gospodyni	Seniorska.	Krzyszka	Teodorowicz.
Fama młoda	Zawieski.	Czepose	Katarzylski.
Marysia	Przybyłko.	Czepowa	Wojcicka.
Wojtek	Walewska.	Kasa, druchwa	Sokoliszówna.
Ojciec	Segnowy.	Staszek	Mierczyński.
Jasiek	Wojcicki.	Kaba	Ganlikowska.
Kasper druhowie	Mielowski.	Isia	Janikowska.
Poeta	Zelwecrowicz.	Zyd	Przybyłowicz.
Dziennikarz	Josiński.	Rachel	Selma.
Nos	Sosowski.	Dziad	Stępnowski.
Radczyni	Walewska.	Hilary	Styczarski.
Kłara	Wolska.	Murzynot	Rosiński.
	Orłowska.	Klimina	Wojcicka.

POSTACIE FANTASTYCZNE:

Widmo	PP. Samowski.	Weryżona	PP. Kuko-Zawadzki.
Stalczak	Kamiński.	Chochol	Bedecznyk.
Hetsman	Sosowski.	Dyabły 	Jępie.
Rycerz czarny	Kotarbiński.		Rasiński.
Upiór	Puchalski.		

Dłuższą pauzę oznaczy spuszczenie kurtyny Siemiradzkiego.
Początek o godzinie 7^{1/2} — koniec o godzinie 11.

Księgarnia, skład nut, wypożyczalnia nut i Książek **F. Zwolińskiego i Spółki w Krakowie, ul. Bracka 41**

Przebieg:

Drzewicki J. Zarys historii muzyki w operze	Kor. 3 ^{1/2} —	Reichertowski M. Figlary solonowy w operze kartonowej	Kor. 4-20
Gonicki M. Wybit wierszy	2-60	Reichertowski M. Figlary solonowy w operze	4-70
Gierka J. Powieść	4-60	Reichertowski M. Głoty i salony nowozyskie	3-20
Witka Polka. Dwa	3 ^{1/2} —	Reichertowski M. Głoty i salony nowozyskie	3-40
Modułowski K. Nie tylko dźwięk, szmerowe puste	2-60	Reichertowski M. Głoty i salony nowozyskie	4-20
Modułowski Z. Linie figury	3 ^{1/2} —	Reichertowski M. Głoty i salony nowozyskie	2-60
Przybyłowicz St. Na drogach duszy	3 ^{1/2} —	Reichertowski M. Głoty i salony nowozyskie	3-60
Przybyłowicz St. Na drogach duszy	7 ^{1/2} —	Reichertowski M. Głoty i salony nowozyskie	3 ^{1/2} —
Reichertowski M. Figlary solonowy	3-60	Reichertowski M. Głoty i salony nowozyskie	3 ^{1/2} —

Bilety do sprzedaży w **Kasie zamówień F. A. Grigara, Rynek, Linia A-B, Telefon 368, z dnia przedstawienia w Kasie teatr.**

Kasa otwarta od godziny 9 do 1 i od 3 do 8 wieczorem — Za bilety kupione kasa pieniędzy nie zwraca.

W poniedziałek Teatr zamknięty.

W Wtorek „Młodzi bohaterowie” dramat w 4 aktach z czasów powstania w r. 1863 (**Nowości**).

W Dzielnicy „Cotto” w Krakowie

Nakładem Dyrekcji Teatru Miejskiego.

Afisz ze spektaklu *Wesele* w Teatrze Miejskim w Krakowie, 1901, Biblioteka Narodowa

PRZYGOTOWANIA DO WESELA – SZCZEGÓŁY

1. Zapraszamy drużyny od 2 do 4 osób. Nie wprowadzamy ograniczeń wiekowych, ale zapewne najlepiej będą się bawić osoby w wieku 16+ (wesele to w końcu odpowiedzialna sprawa!).
2. Gra polega na rozwiązywaniu zagadek z karty pracy na określonym terenie. Konkretnie miejsca, które należy odwiedzić, pozostają do odgadnięcia.
3. Na stronie 8 i 9 zaznaczone zostały granice terenu, w których znajdują się wszystkie miejsca. Nie ma potrzeby szukania rozwiązań poza granicami zaznaczonymi na mapie.
4. Zadania można wykonywać w dowolnej kolejności, jednak niekiedy aby rozwiązać któreś z nich konieczne jest wcześniejsze odwiedzenie innego miejsca.
5. Zagadki mają różną wartość punktową. Punktacja znajduje się przy każdym zadaniu.
6. Rozwiązanie wszystkich zagadek w terenie może potrwać kilka godzin. Przed rozpoczęciem gry prosimy zaopatrzyć się w prowiant oraz strój odpowiedni do warunków atmosferycznych. Oczywiście grę można przerwać w każdym momencie i dokończyć później.
7. Najważniejszym elementem gry jest wspólna zabawa w trakcie jej wykonywania. Zachęcamy jednak do ukończenia wszystkich zadań i przesłania nam e-mailowo wypełnionej karty pracy na adres: przygotowaniadowesela@mnk.pl
- Każda drużyna, która przyśle do nas wypełnioną kartę pracy, otrzyma e-mailem rozwiązanie gry oraz dodatkowe informacje na temat miejsc, które odgrywały rolę w **PRZYGOTOWANIACH DO WESELA**. Ponadto każda drużyna otrzyma bilety na losowo wybraną wystawę czasową w Muzeum Narodowym w Krakowie, w ramach promocji muzeum.. Bilety będą do odbioru w kasie muzealnej w przeciagu miesiąca od przysłania przez nas na Waszą skrzynkę e-mailową potwierdzenia o ich zdobyciu.
8. Organizatorem gry jest Muzeum Narodowe w Krakowie (www.mnk.pl). Macie pytania albo komentarze? Napiszcie: przygotowaniadowesela@mnk.pl

PYTANIA OD NOSA

Pod takim tytułem znajdziecie zagadki, które przysłał nam jeden z bohaterów *Wesela* Wyspiańskiego – Nos, który mocno użył sobie trunków na zabawie w Bronowicach. Rozwiązanie tych zagadek nie jest konieczne do ukończenia gry, ale można za nie zdobyć dodatkowe punkty.

Sukiennice, koniec XIX wieku, Muzeum Narodowe w Krakowie

Bronowiczanie, uczestnicy wesela Lucjana Rydla i Jadwigi Mikołajczykówny. Fot. za: L. Gawel, *Staniława Wyspiański. Życie i twórczość*, Kraków 2007

NAZWA DRUŻYNY

.....

IMIONA I NAZWISKA UCZESTNIKÓW

.....

.....

.....

.....

Powodzenia!

II. obw.

V. Kleparz

IV. Piasek

I. Śródmieście

Lobw.

VI. Wesoła

III. Nowy Świat

Ogród krakowski
i pływalnia wojsk.

Magazyny
wojskowe

Kasary Franciszka Józefa

Dworzec
kol. z Łaz.

Rynek
główny

Szpital
św. Ludwika

Szpital
św. Łazarza

Muzeum im. J. Chopina

Klinika

Daw. Łąka
św. Sebastjana

Klinika

Jadwiga i Lucjan Rydlowie, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

ZADANIE Rozwiązując następujące zadania, zanotujcie:

1. Gdzie Wyspiański pisał *Wesele*?

.....

2. Gdzie Wyspiański czytał na głos *Wesele*?

.....

3. Gdzie Wyspiański wystawiał *Wesele*?

.....

.....

.....

4. Ile lat miał Wyspiański, kiedy pisał *Wesele*?

.....

punkty ——— ▲ ▲ ▲ ▲ ▲

KOCIÓŁ FRANCISZKANÓW

W kościele Franciszkanów można zobaczyć pierwsze wielkie dzieło Stanisława Wyspiańskiego: malowidła ścienne w prezbiterium i nawie poprzecznej oraz witraże. Artysta pracował nad nimi od momentu powrotu z Paryża, wtedy też związał się ze swoją przyszłą żoną, Teodora, i wtedy też urodziło im się pierwsze dziecko: Helenka.

W momencie ślubu Lucjana Rydla i Jadwigi Mikołajczykówny Helenka ma już pięć lat, jest więc rezolutną dziewczynką, mieszka z rodzicami na ul. Szlak. Razem z mamą i tatą pojedzie ona na oczepiny do Bronowic.

Teodora Wyspiańska wspominała, że mąż kazał jej obserwować gości na weselu i potem wszystko mu relacjonować. Helenka przesiedziała cały wieczór na piecu, z którego też zapewne miała dobry punkt obserwacyjny.

Tak więc obecność całej rodziny Wyspiańskich była konieczna w izbie weselnej! Tylko wtedy mógł powstać słynny dramat!

PORADA OD NOSA

Uwaga! Kościoła Franciszkanów nie można zwiedzać w trakcie mszy. Odpowiednio zaplanujcie wizytę! (msze w tygodniu: 16:30, 18:00, 19:00; niedziele i święta: 8:00, 9:30, 11:00, 12:00, 16:30, 19:00)

ZADANIA

1. Helenka Wyspiańska widzi, iż jej tata ma zły humor, jest niemrawy i marudzi, że nie chce mu się iść na wesele Rydla (jak to się skończyło? Zainterweniujcie na stronie 36!).

Ale Helenka bardzo chciałaby pójść w gości i zobaczyć wszystkich pięknie wystrojonych krakowiaków oraz eleganckie pary z miasta. Postanowiła przygotować tacie bukiet z jego ulubionymi kwiatami, który mógłby wręczyć państwu młodemu. Pomóżcie Helence wybrać kwiaty do bukietu!

Wejdźcie do kościoła Franciszkanów i wypiszcie jak najwięcej nazw roślin, które Wyspiański umieścił na malowidłach i witrażach. Ograniczcie się do prezbiterium i nawy poprzecznej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

punkty ——— ▲ ▲ ▲ ▲ ▲

0,5 punktu za każdą roślinę, maksimum 5 punktów

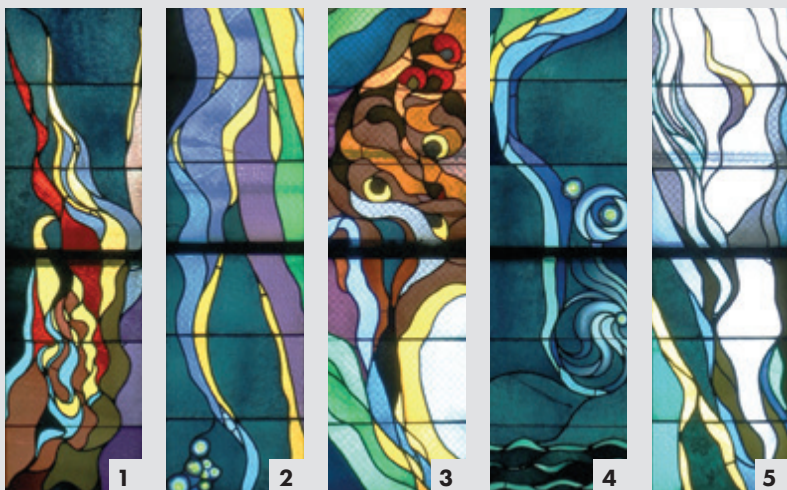
2. Władysław Ryszkowski pisał o specyficznym nastroju, jakie kreowało oświetlenie w trakcie prapremierowego przedstawienia *Wesela* w Teatrze Miejskim w Krakowie:

Grę kolorów na twarzach ludzi i na bieli chłopskich sukman, i na ostrzach kos wzmocnił Wyspiański wybitnie malarskim efektem kontrastu szafiru tony błękitnej idącej zza okna i pomarańczowego światła naftowych lamp wpadającego całą szerokością otwartych drzwi izby tanecznej.

W akcie III zmieniane były filtry w reflektorze ustawionym za oknem z ciemnozielonego na fioletowy, potem szafirowy, różowy i wreszcie błękitny. Tak niesamowite oświetlenie w teatrze mógł wymyślić tylko Wyspiański, który wcześniej stworzył witraże u franciszkanów!

Spójrz na witraż pt. *Bóg Ojciec* i przyporządkuj odpowiednie fragmenty puzzli do miejsc w witrażu.

punkty ——— ▲ ▲

Witraż *Bóg Ojciec* w kościele Franciszkanów w Krakowie, fot. Corpus Vitrearum Polska, G. Eliasiewicz i R. Ochęduszek

PYTANIE OD NOSA

Spójrzcie na zdjęcie wnętrza kościoła Franciszkanów. Zostało ono wykonane tuż po zakończeniu malowania polichromii na ścianach. Odnajdźcie we wnętrzu kościoła odpowiednie miejsce i napiszcie:

Co zmieniło się we wnętrzu kościoła w porównaniu z dzisiejszymi czasami?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

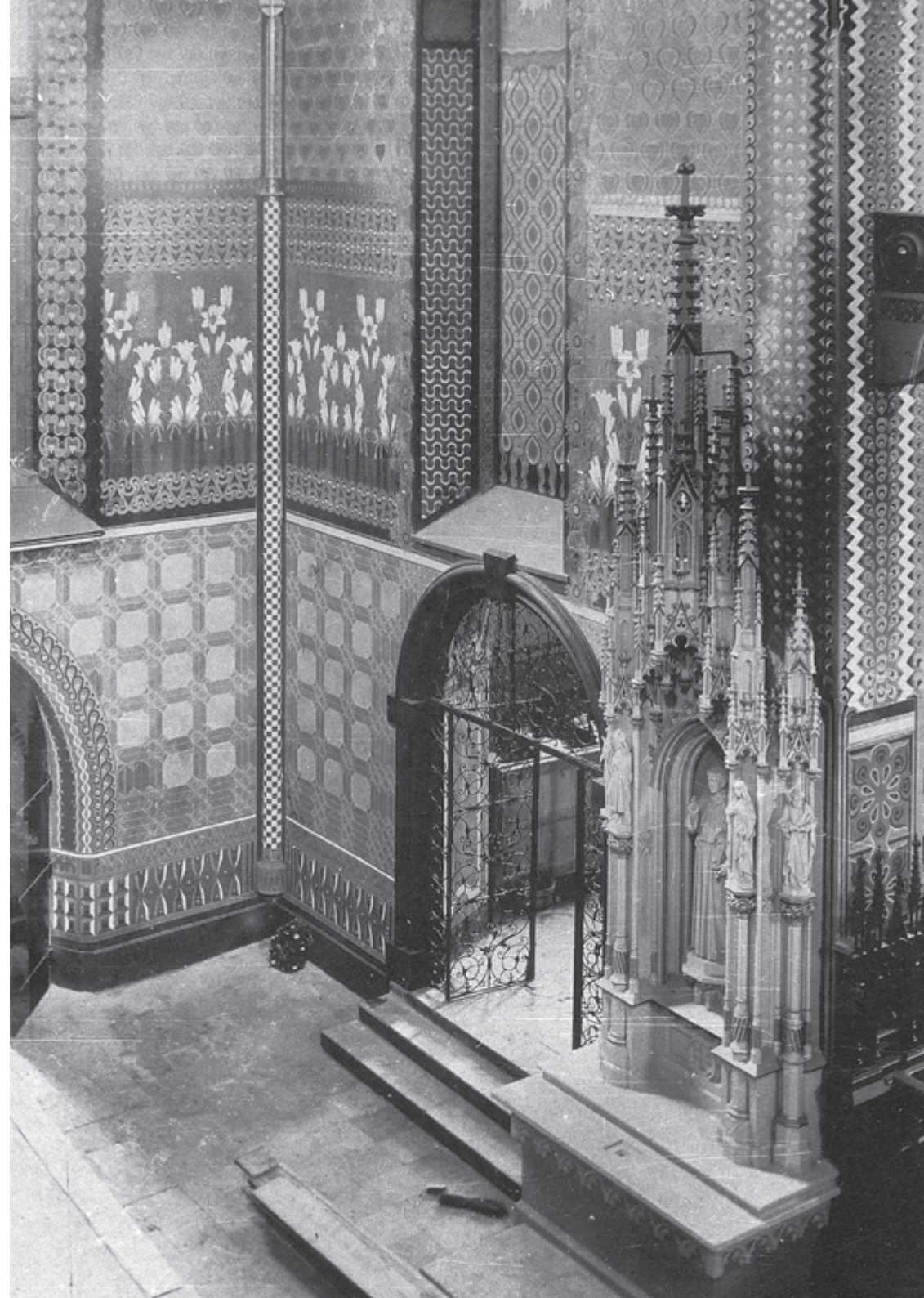
.....

.....

Wyspiański musiał dokonać tych zmian, bowiem zażądali tego ojcowie franciszkanie. W ten sposób jeszcze bardziej ożywił wnętrze świątyni.

punkty —

Wnętrze kościoła Franciszkanów w Krakowie, 1895-1896, Muzeum Narodowe w Krakowie

ULICA KRUPNICZA

Na ulicy Krupniczej w XIX i XX wieku mieszkało wielu artystów. Twórczość wszystkich z nich znał Stanisław Wyspiański i gdyby nie oni, z pewnością inaczej potoczyłyby się jego losy. Mieszkania lub pracownie kilku z nich zostały oznaczone tablicami pamiątkowymi.

Ulica Krupnicza, ok. 1870,
Muzeum Narodowe w Krakowie

PYTANIE OD NOSA

Wśród artystów uhonorowanych tablicami jest jeden, który urodził się na ul. Krupniczej, oraz drugi, którego dom znajdował się najbliżej Plant. W którym roku zmarłby ten pierwszy, gdyby żył tyle lat, co ten drugi?

punkty —

ZADANIA

1. Idąc ulicą Krupniczą znajdźcie kamienice, które były domami bądź pracowniami znanych malarzy – poniżej zapiszcie ich nazwiska.

a

b

c

d

e

punkty —

2. Znajdźcie dom, w którym mieszkało dwóch artystów. Na tablicy pamiątkowej znajduje się rok urodzenia jednego z nich. Gdy dodacie ten rok do numeru domu, w którym mieszkał, otrzymacie pewną liczbę. Zapiszcie ją! Na ulicy Floriańskiej będziecie musieli znaleźć kawiarnię (strona 28), która została założona właśnie w tym roku.

..... + =

punkty —

ULICA KARMELICKA

Lucjan Rydel przez wiele lat chodził prowadzić wykłady z historii sztuki i literatury na ulicę Karmelicką. Mieściły się tam bowiem Wyższe Kursy dla Kobiet im. dra Adriana Baranieckiego. Była to jedyna instytucja w Krakowie, która oferowała kobietom nauczanie poziomu wyższego – państwowe uczelnie bowiem aż do początku XX wieku były zamknięte dla osób płci żeńskiej. Co roku korzystało z wykładów u Baranieckiego ponad 100 osób!

Słuchaczki Kursów Baranieckiego bardzo, ale to bardzo lubiły wykładowcę Rydla. Złośliwy Tadeusz Boy Żeleński pisał o pewnym wydarzeniu w trakcie ślubu Rydla i Mikołajczykówny:

Ślub odbył się w bocznej kaplicy kościoła Panny Maryi. Wstęp do kaplicy był zamknięty, mimo to tłumy publiczności cisnęły się do niej, a głównie falanga uczennic Rydla ze „studiów Baranieckiego”. Rydel musiał sobie torować drogę wśród tych dziewczyc, do których, przeciskając się przez kościół, przemawiał bez przerwy: „Widzicie, widzicie, nie ożeniłem się z żadną z was, boście przemądrzałe, sztuczne, wziąłem sobie ją, bo jest prosta, umie tylko kochać”.

Sam Lucjan Rydel wspominał, że na Rynku Głównym kłębiło się kilka tysięcy ciekawskich, którzy chcieli być świadkami ślubu. Musiała zainterweniować straż ogniowa, która rozpędziła tłum i umożliwiła rodzinom Rydlów i Mikołajczyków wejście do środka.

ZADANIA

1. Na ulicy Karmelickiej znajdźcie kamienicę, w której mieściły się Kursy Baranieckiego. To dawny Dom Nauczycielek, zaprojektowany przez Tadeusza Stryjeńskiego, którego wiązany monogram znajduje się na fasadzie. Budynek musiał mieć jasne wnętrza, więc architekt zaprojektował w nim dużą ilość okien. Dzisiaj zresztą ta kamienica też jest związana z zawodem nauczyciela. Jaki to adres?

.....
punkty ——— ▲ ▲

2. Ślub Rydla i Mikołajczykówny odbył się w kaplicy Matki Boskiej Częstochowskiej w kościele Mariackim, która była dość ciasna. Czy wszystkie „fanki” Rydla zmieściłyby się w środku?

Policzcie ilość balasek, jakie znajdują się na fasadzie budynku, przed którym stoicie. Otrzymacie wówczas przybliżoną powierzchnię kaplicy (w metrach kwadratowych). Zgodnie z przepisami BHP na każdą osobę w trakcie zgromadzenia publicznego powinny przypadać 2 m².

Ilość balasek na budynku: m² : 2 =,
czyli ilość osób, jakie zmieściły się w kaplicy i widziały ślub.

.....
punkty ——— ▲ ▲

ULICA ŁOBZOWSKA

Lucjan Rydel miał opinię spóźnialskiego, śpiącego do późna bałaganiarza. Aleksandra Czechówna wspominała: *Rydłowa (...) uskarża się ogromnie na niego, że się zawsze spaźnia, że nigdy ani na obiad, ani na kolację na czas nie przyjdzie, a w pokoju tyle zawsze nieporządku narobi i tak wszystko porozrzuca, iż nikt nie chce mieć go u siebie.*

Początkowo mieszkał z rodzicami, jednak po ukończeniu studiów i powrocie z zagranicznych podróży wynajął samodzielne mieszkanie. To tam mieszkał aż do ślubu.

Lucjan Rydel, ok. 1900, Muzeum Narodowe w Warszawie

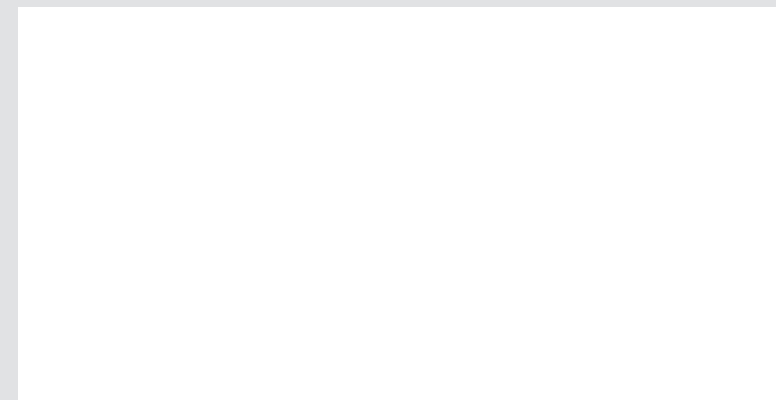

ZADANIA Pomóżcie Rydłowi nie spóźnić się na własny ślub! Jego kawalerskie mieszkanie znajdowało się na ulicy Łobzowskiej. Znajdźcie jego dom i czym prędzej go obudźcie!

1. Idźcie w kierunku północno-zachodnim. Miniecie po prawej jednopiętrowe domy, relikty XIX-wiecznej zabudowy przedmiejskiej. Gdy po swojej lewej stronie zobaczycie wysokie drzewa – zatrzymajcie się. Rozejrzyjcie się i znajdźcie dom wybudowany w 1894 roku. Jaki ma on adres?

punkty ——— ▲ ▲

2. Żeby móc dostać się do kamienicy i wbiec na trzecie piętro, gdzie znajdowało się mieszkanie Rydla, musicie narysować głowę strażnika pilnującego wejścia do domu. Zróbcie to poniżej!

punkty ——— ▲ ▲

ULICA SŁAWKOWSKA

Żeby *Wesele* Wyspiańskiego przybrało znany nam kształt, poeta musiał spotkać w Bronowicach odpowiednie postacie. Wśród nich były dwie ważne członkinie rodziny Lucjana Rydla: Antonina Domańska i Anna Rydlówna.

Antonina Domańska była pisarką (autorką m.in. *Historii żółtej ciżemki*) i ciotką Lucjana Rydla. Uczestniczyła w weselu w Bronowicach, a Wyspiański upamiętnił ją jako Radczynię.

Anna Rydlówna, młodsza siostra Lucjana, była wówczas nastolatką o wybuchowym charakterze. Pojawia się w *Weselu* Wyspiańskiego jako Haneczka.

Na panią Domańską, stateczną matronę krakowską, zawsze można było liczyć, ale co z roztrzepaną Anną? Droga do Bronowic daleka, dziewczyna nigdy tam nie była, zresztą absolutnie nie wypadało, aby sama tam jechała. Całe szczęście mieszkały niedaleko siebie: Domańska na Szczepańskiej, a Rydlówna wraz z matką na Sławkowskiej.

Obie wybierały się na oczepiny, które miały odbyć się w Bronowicach o 21:00.

ZADANIA

1. Jest wieczór, słońce zaszło o 18:00, na 21:00 trzeba być w Bronowicach, a Anna Rydlówna jeszcze nie zjawiała się u ciotki. Pewno stroi się przed lustrem! Zaraz spóźnią się na oczepiny i będzie wstyd! Zniecierpliwiona pani Domańska wysłała służącego, aby popędził Annę. Powiedziała odrucho: „Biegnij na Sławkowską pod numer 405!”.

A to feler! Domańska posługiwała się starą numeracją, sprzed austriackiego uregulowania numerów budynków. Pomóżcie chłopakowi przybiec na czas – napiszcie wspólną numerację domu Rydlów:

.....

punkty ——— ▲ ▲

2. Ciotka Antonina chce być pewna, czy na pewno odwiedziliście Annę. W którym oknie kamienicy znajduje się termometr?

.....

punkty ——— ▲

Spieszcie się! Wesele nie będzie czekać!
Wyspiański musi mieć do swojego dramatu podlotki z miasta!

HANECZKA

Ach, cioteczko, ciotusieńko!

RADCZYNI

Co, serdeńko?

HANECZKA

Tamci tańczą, my stoimy;
chcemy tańczyć także i my.

RADCZYNI

Może który z panów zechce?

ZOSIA

Z nikim z panów tańczyć nie chcę.

RADCZYNI

Potańczujcie trochę same.

ZOSIA

My byśmy chciały z drużbami,
z tymi, co pawimi piórami
zamiatają pułap izby.

RADCZYNI

Poszłybyście tam do ciżby?

HANECZKA

To tak miło, miło w ścisku.

RADCZYNI

Oni się tam gniota, tłoczą
i ni stąd, ni zowąd naraz
trzask, prask, biją się po pysku;
to nie dla was.

ZOSIA

My wrócimy zaraz.

RADCZYNI

Cóżeś ty dziś tak wesola?
Odgarnij se włosy z czoła.

ZOSIA

Raz dokoła, raz dokoła!

HANECZKA

Ciotusieńka zła okropnie,
zła okrutnie — a przelotnie —
zaraz buzię pocałuję.

RADCZYNI

Hanka zawsze swego dopnie.
Niech się panna wytańcuje.

Anna Rydlówna jako *Dziewczynka za oknem*, autolitografia
Stanisława Wyspiańskiego, 1898, fot. za: *Stanisław Wyspiański.*
Dziela malarские, Bydgoszcz 1925.

Stanisław Wyspiański, *Wesele*,
akt I, scena III

ULICA FLORIAŃSKA

Kawiarnie artystyczne to wynalazek, który przywędrował do Krakowa z zachodu. Polscy artyści, studiując w Monachium albo Paryżu, spostrzegli, że w kawiarniach można nie tylko pić kawę i czytać gazety, urządzać suto zakrapiane imprezy absyntowe, ale również prowadzić życie towarzysko-artystyczne.

Wyspiański miał swoje ulubione kawiarnie w Paryżu, zatem nie może dziwić, że i w Krakowie chadzał regularnie do kilku z nich. Czy to one osładzały mu przymusowy pobyt w naszym mieście, przypominając atmosferę kawiarni paryskich?

Do kawiarni, o której teraz piszemy, chodzili wszyscy – spotkać tam zatem można było i Rydla, i Wyspiańskiego. Ten drugi przychodził tam na kawę razem ze swoim przyjacielem, Adamem Chmiel. Był on historykiem i archiwistą, wielkim znawcą dziejów Krakowa, a mieszkał zresztą niedaleko, po drugiej stronie ulicy.

Ulica Floriańska, ok. 1880, Biblioteka Narodowa

ZADANIA Na ulicy Krupniczej (zobaczcie na stronie 19) podajemy wskazówkę, jak znaleźć kawiarnię, o którą nam chodzi. Rozwiążcie tamtą zagadkę i idźcie na poszukiwanie!

1. Jeśli już ją odnaleźliście, stańcie tyłem do jej wejścia i znajdźcie szyld przedstawiający ówczesnego miłośnicze panującego cesarza. W tej kamienicy mieszkał Adam Chmiel. Jaki to adres?

.....
punkty ——— ▲

2. Wyspiański wcale nie chciał mieszkać w Krakowie, przedstawiając ponad niego Paryż.

Wejdźcie na podwórze tego domu i przypatrzcie się rosnącemu tam drzewu. Pomóżcie napisać Chmielowi telegram, który sprowadzi Wyspiańskiego do Krakowa:

Przyjeżdżaj z Paryża – w Krakowie też rosną
..... – Chmiel

Gdyby Wyspiański został w swoim ukochanym Paryżu, nigdy nie napisałby Wesela!

punkty ——— ▲

PYTANIE OD NOSA

Pewnego razu Wyspiański, chory, prosi Adama Chmiela, aby sprawdził mu kolejność bicia zegarów kościelnych w Krakowie. Potrzebuje tego do pisanego dramatu *Akropolis*.

Pomóżcie Chmielowi! Jakie dzwony kościelne słyszać o pełnej godzinie pod mieszkaniem Chmiela?

.....

.....

.....

.....

.....

punkty ——— ▲ ▲

Ulica Floriańska, XIX/XX w., Narodowe Archiwum Cyfrowe

TEATR IM. JULIUSZA SŁOWACKIEGO

To właśnie w dzisiejszym Teatrze im. Juliusza Słowackiego w Krakowie miała miejsce prapremiera *Wesela* Stanisława Wyspiańskiego. 16 marca 1901 roku o godzinie 19:00 podniosła się kurtyna i publiczność zgromadzona na widowni usłyszała pierwsze dźwięki muzyki ludowej, która przygrywała przez cały czas trwania przedstawienia.

Teatr był nowy, otwarty zaledwie 8 lat wcześniej. Lucjan Rydel miał na jego temat mieszane uczucia. Po jego otwarciu pisał:

Gmach sam o ile na zewnątrz brzydki, o tyle na wewnątrz, przynajmniej w głównej sali i w klatce schodowej, bardzo ładny i przyjemny.

Fasada teatru pełna jest postaci ludzkich i nieludzkich oraz atrybutów związanych ze światem sztuki. Najliczniej reprezentowane są instrumenty muzyczne. Widać, że projektantom gmachu teatru zależało na podkreśleniu z jednej strony gry aktorskiej, a z drugiej... no właśnie: muzyki.

Muzyka w *Weselu* też była niezwykła. W ciągu całego trzygodzinnego przedstawienia prapremierowego muzyka grała przez 120 minut.

ZADANIE

1. Przyjrzyjcie się elewacji Teatru im. J. Słowackiego. W kilku miejscach są na niej ukryte instrumenty muzyczne. Wypiszcie je wszystkie poniżej.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

punkty ——— ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲

PYTANIE OD NOSA

Stojąc przy teatrze, znajdźcie osobę, która stoi na książkach. Jak się ona nazywa?

.....
Jak sądzicie, dlaczego jest ona umieszczona w tym miejscu?
.....
.....

punkty — **▲ ▲**

Teatr Miejski w Krakowie, ok. 1900, Muzeum Historyczne Miasta Krakowa

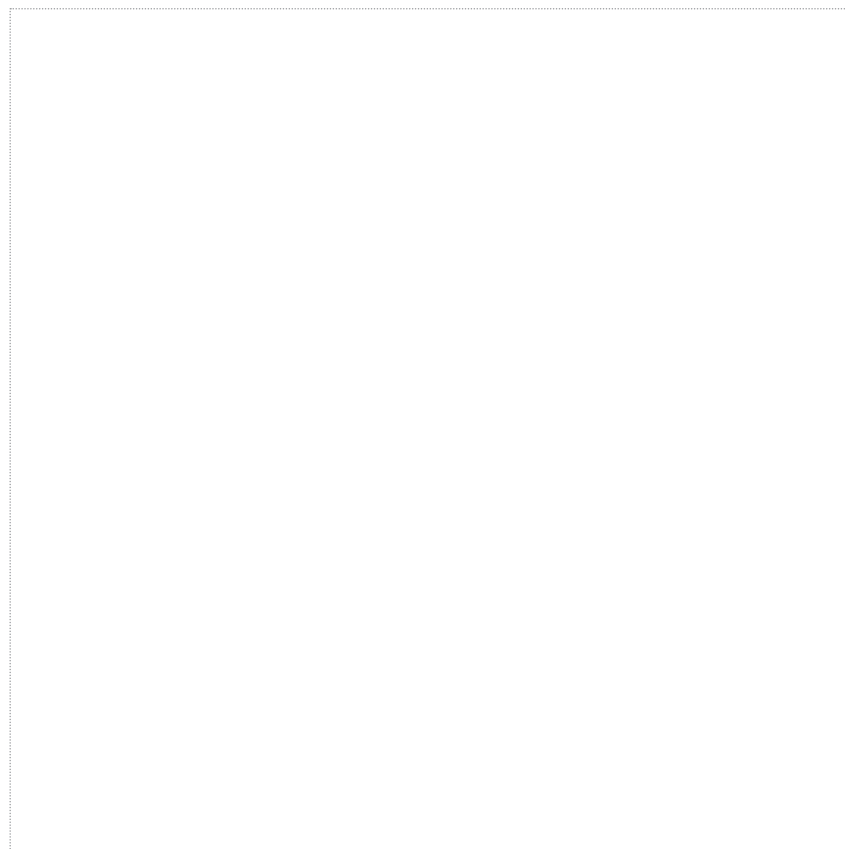

PYTANIE OD NOSA DRUGIE

Na elewacji teatru lub w jego najbliższym otoczeniu znajdźcie 3 miejsca, w których można dostrzec herb Krakowa.

Nazwijcie je albo narysujcie obok.

punkty — **▲ ▲ ▲**

PLAC MARIACKI

Gdy Lucjan Rydel zenił się z Jadwigą Mikołajczykówną, Stanisław Wyspiański mieszkał tylko kilka kroków od kościoła Mariackiego – przy placu Mariackim. Rydel chciał prosić przyjaciela, żeby został świadkiem na jego ślubie, lecz popełnił wielką gafę!

Rydel miał zagwozdkę: zapraszać samego Wyspiańskiego czy również jego żonę? Teodora Wyspiańska nie była lubiana w Krakowie, a w dodatku mieli oni nieślubne dzieci... Rydel postanowił więc zaprosić wyłącznie Wyspiańskiego. Otrzymał na to następujący list:

Szanowny Panie Lucjanie!

Odmawiam Ci świadkowania w kościele przy twoim ślubie; wczorajsze zachowanie się twoje pomijające zupełnie wszelkie najskromniejsze wymagania hiszpańskiego ceremoniału zaprosin, jaki w całej Polsce panuje, - uwalnia mnie w zupełności od uczynienia zadość prośbie twojej, tém bardziej że żadnego kłopotu mieć nie będziesz, gdyż możesz sobie wziąć kogokolwiek, kogo potem na wesele zaprosisz.

Jeśli Wyspiański nie pojawi się na ślubie Rydla i Mikołajczykówny, nie pojedzie również na wesele do Bronowic! Nie może do tego dojść! Jak tu uratować sytuację?

Stanisław Wyspiański, l. 90. XIX w.,
Muzeum Narodowe w Krakowie

ZADANIA

1. Jaki adres miał dom, w którym Wyspiański zaczął pisać *Wesele*?

.....

punkty ——— ▲

2. Zaraz, czy on mieszkał w tym domu, na którym znajduje się wskazówka?!

.....

punkty ——— ▲

3. Spróbujcie udobruchać Wyspiańskiego, aby pojawił się na ślubie i weselu przyjaciela. Napiszcie w imieniu Rydla list.

.....

.....

.....

.....

Jeśli Wyspiański przyjmie list, przyjmie też drużbów, jakich wyśle Rydel, i będzie świadkiem na ślubie. Sprawa jest w Waszych rękach!

punkty ——— ▲ ▲ ▲ ▲ ▲

PYTANIE OD NOSA

Niedaleko mieszkania Wyspiańskiego znajduje się wizerunek jego nauczyciela. Kto to był?

.....

punkty ——— ▲ ▲

Jakie artystyczne atrybuty go otaczają?

.....

.....

.....

.....

.....

punkty ——— ▲ ▲

Rynek Główny w Krakowie, lata 90. XIX wieku,
Muzeum Narodowe w Krakowie

Plac Mariacki w Krakowie, koniec XIX w.,
Muzeum Narodowe w Krakowie

ŚLUB W KOŚCIELE MARIACKIM

Ach, co to był za ślub! Ślub Jadwigi Mikołajczykówny i Lucjana Rydla odbył się w kościele Mariackim, najważniejszej świątyni w Krakowie (obok Katedry na Wawelu). Pan młody ubrany był w elegancki frak, natomiast panna młoda miała na sobie krakowski strój ludowy. Tak opisywał go Rydel:

Jadwisia ubrana była w swój pyszny strój ślubny: na głowie wspaniały wieńiec z pięcioma kolorowymi, różnobarwnie haftowanymi wstęgami, które spływały na plecy. Na szyi pięć nitek bladioróżowych, równych koralików. Koszula pod szyję, na gorsie i u rękawów haftowana bielutko, gorset z materii zielonej, przetykanej w złote kwiaty i wyrabianej czerwonymi ornamentami. Cały przód gorsetu wyszywany gęsto kolorowymi paciorkami, świecidełkami, lampasikami, galonkami, guzikami. Spódnica z atlasu białego w żółte, zielone i czerwone barokowe kwiaty, obszyta dookoła kolorowymi wstążeczkami i jedwabiem. Zapaska z zielonego atlasu również w czerwone i żółte kwiaty obszywane dookoła białą koronką. Na nogach wysokie buciki. (...) Jadwisia była prześlizczona. Zapomniałem dodać, że na cały strój już opisany wdziała, wyjeżdżając z domu, ciepłą „katana”: jest to rodzaj krótkiego żakieta, watawanego trochę. Katana jej ślubna była z materii bladoamarantowej, przerabianej w wielkie srebrne liście i szkarłatne kwiaty. Rękawy aż po łokcie i sam przód na piersiach naszywany galonkami, paciorkami, kolorowymi szkiełkami. Takiej katany jak świat światem nie było, obok gorsetu była podziwem całej wsi i całego Krakowa.

Państwo Młodzi w prapremierowym przedstawieniu Weseła (Bolesław Zawierski i Maria Przybyłko), Teatr Miejski w Krakowie, 1901, Biblioteka Narodowa

ZADANIE Powyższy opis został stworzony przez Rydla kilka dni po uroczystości. Jednak aby powstał, trzeba było wpiery skompletować wszystkie elementy stroju ślubnego Jadwigi. Stroje krakowskie kupowano u wiejskich krawców, jednak coraz częściej szukano ich również w Sukiennicach.

Pomóżcie skompletować strój ślubny Jadwidze. Zapiszcie poniżej listę elementów stroju, których nie można obecnie kupić w Sukiennicach. Uwaga! Zwróćcie również uwagę na kolory poszczególnych części – wszystko musi się zgadzać!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tych elementów stroju, których brakuje w Sukiennicach, panna młoda będzie musiała poszukać u wiejskich krawców. Czy uda jej się zdążyć na czas?

punkty ——— ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲ ▲

ULICA RADZIWIŁŁOWSKA

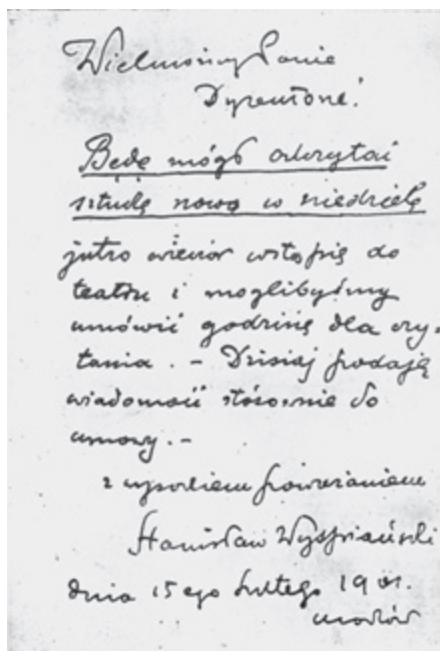
Na ulicy Radziwiłłowskiej mieszkali Lucyna i Józef Kotarbińscy. Józef był wówczas dyrektorem Teatru Miejskiego w Krakowie, a Lucyna – wpływową żoną dyrektora. To do nich przyszedł Wyspiański z tekstem *Wesela*, mając nadzieję, że namówi ich na wystawienie sztuki. Lucyna Kotarbińska wspominała:

Dzień był szary. Niedziela. Wieża Mariacka, widna z naszych okien, otulona mgłami, majaczyła zaledwie w przestrzeni smukłą sylwetą. (...)

Wszedł cichy, skromny, nikły, blady zawsze jak opłatek, prawie bezcielesny, duch prawie – Stanisław Wyspiański, trzymając trochę żółtych kartek w ręku, zapisanych dość gęsto – krótkim wierszem.

Byliśmy oboje bardzo znużeni. (...) Wyspiański kartki rozłożył na stole i zaczął czytać.

Głos miał cichy, męczył się. Wilżył gardło lemoniadą. Czytał monotonię. (...)

List St. Wyspiańskiego do Józefa Kotarbińskiego, 1901, Muzeum Narodowe w Krakowie

ZADANIA Trzeba pomóc Wyspiańskiemu! Zaraz straci siły i nie będzie mógł dalej czytać tekstu *Wesela* dyrektorostwu Teatru Miejskiego! Państwo Kotarbińscy sami są znużeni i też mogą nieprzychylnie spojrzeć na trudny, cicho czytany tekst dramatu. Musicie uratować sprawę.

1. Idźcie na ulicę Radziwiłłowską i znajdźcie kamienicę, na której szczycie przysiadła wielki blaszany ptak. Jak powiedział Czepiec w *Weselu*:

*Ptok ptakowi nie jednaki,
człek człekowi nie dorówna,
dusa dusy zajrzy w oczy,
nie polezie orzeł w gówna —*

... więc wcale nie szukamy tego domu. Trzy kamienice dalej (patrząc na południe) mieszkali Kotarbińscy. Który to numer domu?

punkty — **▲ ▲**

2. Wyspiańskiemu trzeba dać coś na wzmocnienie, a Kotarbińskich czymś ożywić. Lemoniada się skończyła. Wesele jest zagrożone! Rozejrzyjcie się po okolicy: po jaki napój najszybciej można było skoczyć z mieszkania Kotarbińskich?

punkty — **▲ ▲**

Jeśli udało się go znaleźć, to dzięki Wam Lucyna Kotarbińska mogła zakończyć swoją opowieść w ten sposób:

Zrazu bardzo blady, dostawał coraz silniejszych wypieków, uszy się paliły. Oczy, już nie tylko z szarych zrobiły się ciemnoszafirowe, ale były pełne nie widzianych dotąd u niego iskier.

Znużenie nas odbiegło. Siła jakaś wstępowała.

Czuliśmy oboje, że się tu coś dzieje, że odbieramy jakieś wrażenia pierwszorzędne, jedyne, niezrozumiałe może jeszcze, ale niebywałe.

Z wyteżeniem śledziliśmy każde słowo.

Coś nas chłonoło. Coś szarpało całą istotą, bolało i łkało.

To był pierwszy akt Wesela.

Kotarbińscy byli zaintrygowani; kazali przyjść Wyspiańskiemu następnego dnia, aby doczytać do końca. Nie dość, że odważyli się ją wystawić w Teatrze Miejskim, to jeszcze zgodzili się zapłacić za nowe kostiumy i dekoracje. Wszystko dzięki Waszemu napojowi!

Józef Kotarbiński, ok. 1895, Biblioteka Narodowa

ULICA ŚW. ANNY

Wyspiański i Rydel poznali się w szkole średniej. Chodzili do Gimnazjum Nowodworskiego, gdzie Rydel brylował w towarzystwie. Ernest Łuniński, ich kolega szkolny, wspominał:

Uczył nas łaciny w klasie siódmej suplent żelazny (nie zdawał egzaminu profesorskiego)

Feuchtinger, niepośledni zresztą znawca przedmiotu. (...) Lubił namiętnie, aby śmiano się z jego „dowcipów”. Podziw dla nich zamykał na chwilę notes niebezpieczny. Z biegiem miesiący mania przybierała kształty niezwykle. (...) Zdarzało się, że skandowanie chciał zastępować śpiewem i Horacjuszowskie pożegnanie dla Wergiliusza: „Sic te diva potens Cypri” wygłaszał falsetem basu. Słabą stronę trapiąciera łaciny odkrył Rydel i w lot założył kapelę, w której skład wchodziłi przeważnie członkowie konfreterni literackiej. Na dany przez Lucjana znak wybuchaly okrzyki zadowolenia, często przedwcześnie, często za późno, niekiedy bez powodu. Górował nad chórem głos suchy poety. Feuchtinger zrozumiał drwiny i zapalał niechęcią gwałtowną względem parnasisty. Prawdopodobnie z tego powodu Lucjan, jeszcze przed obłożnym zachowaniem filologa, przeniósł się do Gimnazjum Św. Jacka w bliskim terminie egzaminu dojrzałości, uszedł z szeregów naszych, osierocając miejsce niczym niezastąpione.

Stanisław Wyspiański w wieku gimnazjalnym, Muzeum Narodowe w Krakowie

ZADANIA Lucjanowi Rydlowi grozi wyrzucenie ze szkoły. Łacinnik, Józef Feuchtinger, tylko czeka na jego słaby krok! Musicie pomóc biegowi historii: Rydel nie może zostać wyrzucony, bo nigdzie go nie przyjmą i nie zda matury!

Feuchtinger mawiał: „Rydel tak rzadko chodzi do szkoły, że nawet nie wie, kto zrobił drzwi prowadzące do szkolnego dziedzińca i posadzki na korytarzach”. Pomóżcie Rydlowi!

1. Znajdźcie ówczesną siedzibę Gimnazjum Nowodworskiego. Kiedy Rydel i Wyspiański mieli lekcje, za oknami, po drugiej stronie ulicy, widzieli kościół św. Anny. Poniżej wpiszcie adres szkoły i jego dzisiejszą nazwę.

punkty ——— ▲ ▲

2. Napiszcie, kto wykonał drzwi wejściowe i posadzki na korytarzach szkolnych.

Czy Lucjana Rydla wyrzucą ze szkoły? Czy zda maturę i pójdzie na studia? Bez studiów jego kariera poety nie mogłaby się rozpocząć!

punkty ——— ▲ ▲ ▲

ULICA WIELOPOLE

Eliza Pareńska wielokrotnie ratowała Wyspiańskiego. Po pierwsze ratowała go od głodu, przez długi czas zapraszając go na obiady, a po drugie finansowo – kupując jego obrazy i lansując go jako artystę. To właśnie u niej Wyspiański pierwszy raz publicznie czytał fragmenty *Wesela*, jeszcze przed drukiem.

Mieszkanie Pareńskich na Wielopolu było pierwszym mieszczańskim salonem w Krakowie, w którym wisiały obrazy młodopolskich artystów. Złośliwi szeptali, że pani Eliza celowo otacza się młodymi artystami. A kogo tam nie było!

Sama lubiła artystów, a oni lubili ją, chociaż cholewki smolili raczej do jej córek, które były słynnymi pięknościami: Zofii, Maryny i Lizki.

Eliza Pareńska,
fot. za: M. Śliwińska, *Muzy Młodej Polski*, Warszawa 2014

ZADANIA

1. Zaprowadźcie Wyspiańskiego do Pareńskiej na Wielopole, aby mógł się pochwalić nowym dramatem! Sam dom uległ przeobrażeniu jakiś czas temu, ale pewien element na pewno zwróci Waszą uwagę i sprawi, że nie pomylicie go z innym. Jaki ma adres?

punkty — **▲ ▲ ▲**

2. Jakie elementy wiążące się z *Weselem* można odnaleźć na elewacji domu Pareńskich?

punkty — **▲ ▲**

Gra miejska towarzysząca wystawie WYSPIAŃSKI

28.11.2017-28.04.2019

Gmach Główny Muzeum Narodowego w Krakowie, al. 3 Maja 1

www.mnk.pl

Autorzy: Katarzyna Mrugała, Filip Skowron

Testerki: Marta Graczyńska, Anna Grzelak, Katarzyna Maziarz,
Anna Walczyk, Marta Wojtyś-Kipiel, Joanna Zaguła

Korekta: Filip Skowron

Projekt graficzny i skład: Pracownia Teren Prywatny

Sekretarz Redakcji Wydawnictwa MNK: Sylwia Łopatecka

Druk: Colonel

ISBN: 978-83-7581-297-8

Blżej kultury. Cyfryzacja reprezentatywnych kolekcji jednego z najstarszych i największych muzeów w Polsce – Muzeum Narodowego w Krakowie dla e-kultury i e-edukacji